

вищої освіти. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Технічні науки.* Випуск, 4. С. 27-38.

7. Шульга, О. (2021). Конфіденційність та шахрайство в інтернет-сфері. *Економічний вісник університету.* Випуск №48. С. 76-91.

Губелюк Каріна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;
науковий керівник: **Павленко Віта,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УКРАЇНІ

*«Виховуй у собі Людину – ось що найголовніше,
інженером можна стати за п'ять років,
учитись на людину треба все життя».*

Василь Сухомлинський

Виховання учнів початкових класів у різних країнах має свої особливості. У кожній місцевості існує своя думка щодо кращого навчання та виховання. Проте, основними потребами дітей у віці 6–11 років є живе спілкування з однолітками, мотивація до навчання, дружба, об'єктивна оцінка вчителя та оточуючих за досягнення, емоційний стан, бажано в позитивному русі, повага до себе та вивчення нового, цікавого для цього віку матеріалу, який надасть мотивацію.

У працях науковців (І. Бех, Л. Виготський, О. Кононко, Л. Лохвицька та ін.) зазначається, що у молодшому шкільному віці дитина виявляє здатність усвідомлювати себе і своє місце, яке вона займає в суспільному житті.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні основних орієнтирів виховання учнів початкових класів у процесі навчання.

Молодший шкільний вік є найважливішим у житті дитини, тому що саме у цей час формується ставлення учня до себе як до особистості; становлення особистості дитини. Закладається думка оточуючих, однокласників, учителів, про тебе як про людину, яка має свої проблеми, цілі, досягнення [3, с. 22].

Віковими рисами характеру є: емоційність, недосвідченість, схильність до покращення негативних ситуацій, недостатність знань у тій чи іншій галузі, недовіра до оточуючих, схильність до бурхливого вияву своїх емоцій. Саме тому потрібно спрямовувати дітей для покращення поведінки для того, щоб усі негативні сторони учнів змінювались надалі тільки позитивними. Наступні моральні цінності, які формуються у школярів – відповідальність, сором`язливість, прагнення до справедливості.

Насамперед перед учителем постане таке завдання як виявлення усіх плюсів та мінусів вихованців та навчити їх розрізняти. Тобто, учні повинні правильно розпізнавати свої якості характеру та ділити їх на позитивні та негативні.

Беручи участь у шкільному житті, олімпіадах учні набувають нових знань та розвивають у собі навички комунікації з однолітками. Саме такий вид праці налаштовує учнів на вмотивоване навчання, тому що під час цього вони не тільки вивчають шкільну програму, а й проходять школу життя.

На цьому етапі учні набувають таких якостей як доброзичливість, допомога друзям, співчуття. Вони навчаються працювати в колективі, знаходити спільну мову, досягати однієї поставленої мети. Беруть участь та відповідальність за організацію однієї команди, а не лише за себе. Це основні переваги моральної поведінки, які допоможуть у подальшому житті зрозуміти як важливо мати поруч близьких друзів та чесних колег.

І. Бех зазначає, що молодший вік є найрезультативнішим у формуванні моральних якостей дитини [1]. Саме тому в початкових класах найбільше звертають увагу на такі предмети: «Я у Світі», «Фізична культура», «Основи здоров'я», «Я досліджую світ», «Трудове навчання», «Природознавство» тощо. Учні засвоюють знання з вище наведених предметів та усвідомлюють свою значущість у світі.

Після закінчення першого класу в частини дітей ще не до кінця сформовані особистісні новоутворення, що є характерними для дошкільнят. Вчителеві у другому класі слід продовжувати виховну роботу, спрямовану на корекцію недоліків з метою побудови специфічних для молодших школярів особистісних новоутворень, а саме: довільність психічних процесів, внутрішній план дій та рефлексію, інтелектуалізацію життя дитини [3, с. 23].

Найважливішим нововведенням у шкільній програмі є генерування теоретичного мислення дитини, яке спрямоване на особистість. Таке

формування надає можливість відкрити такі якості як: милосердя, гуманність, чесність, терплячість та ін.

Розвиток моральних якостей учня будується на вихованні та ставленні до оточуючих. У такому контексті, дитина повинна розрізняти модель спілкування зі старшими людьми, однолітками та друзями. Кожен учень початкових класів на цьому етапі повинен розуміти ставлення до світу, до людей, а також до самого себе.

Виховання молодших школярів відбувається під час уроків, під час спілкування з оточуючими. Тобто, вчитель сам повинен якомога більше комунікувати з учнями та вчити таких приймів контактування як «*учень-учитель*», «*учень-учень*». Учитель має реалізувати такий комунікативний прийом як «демократичне спілкування», тобто усі діти обирають той напрямок який їм до душі. Проте при введенні такого прийому потрібно наголосити, що моральні якості, набуті під час вивчення тих чи інших матеріалів або ситуацій, потрібно включати у свою поведінку і спілкування. Після того як діти розпочнуть запроваджувати цей спосіб необхідно прослідкувати чи змінилося їхнє ставлення один до одного, чи не змінилося.

У програмі «Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» вказано основні принципи виховання: національної спрямованості; культуровідповідності; цілісності; акмеологічний принцип; суб'єкт-суб'єктної взаємодії; адекватності виховання до психологічних умов розвитку особистості; особистісної орієнтації; превентивності; технологізації. Вказані принципи складають певну систему. Кожний принцип, як важлива складова системи, взаємопов'язаний з іншими, їх гармонійне поєднання є запорукою ефективного виховного процесу [3].

Завданням виховної роботи є формування громадянина, патріота; інтелектуально розвиненої, духовно й морально зрілої особистості, готової протистояти викликам глобалізації життя.

Основні *напрями виховання* здійснюватимуться відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, програми «Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів» [3]: – ціннісне ставлення до себе; ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей; ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави; ціннісне ставлення до праці; ціннісне ставлення до природи; ціннісне ставлення до культури і мистецтва.

Основним завданням вчителя є навчитися створювати такі ситуації в шкільному житті, які б допомогли учням початкових класів розширювати свої моральні якості. Найважливіше завдання дітей полягає у вивченні комунікативних навичок спілкування, які в подальшому житті нададуть широкі шляхи подолання будь-яких перешкод.

Слід виділити головну тенденцію виховання – формування системи ціннісного ставлення особистості до соціального і природного довкілля та самої себе.

Таким чином, основними орієнтирами виховання учнів початкових класів є насамперед розгляд кожного як особистості, індивідуальні та колективні роботи всередині шкільного життя. Вчитель повинен розвивати в учнях командний дух, саме тоді й будуть міцніти моральні якості дітей, які в подальшому житті дозволять їм правильно спілкуватися в соціумі.

Список джерел та використаної літератури:

1. Бех І.Д. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
2. Нова українська школа: основи Стандарту освіти, 2016. Львів, 64 с.
3. Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. 80 с.

Дячук Наталія,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;
науковий керівник: **Мирончук Наталія,**
доктор педагогічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

РОЗВИВАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗЕЮ КАМІННЯ ЯК КУЛЬТУРНОЇ ЦІННОСТІ ЖИТОМИРЩИНИ

З огляду на активну інтеграцію України у світовий культурний простір, ретельне та усестороннє вивчення національного культурного набуtku з метою його збалансованого використання та збереження є стратегічним державним гуманітарним і науково-практичним завданням. Збереження та відтворення